

Bevar vederlagsavtalen!

Kulturminister Anette Trettebergstuen gikk 27. oktober ut med et godt budskap i Klassekampen: Hun vil at kunstnere skal få rimelig betalt for jobben de gjør for å skape utstillinger i statlig støttede visningssteder og museer. Intet er bedre enn en minister som vil at kunstnerne skal få lønn for sitt arbeide, noe som dessverre ikke er tilfelle i dag.

Samtidig blinker varsellampene. I Klassekampens artikkel med ministerens utspill er det flere faktafeil, og artikkelen gir inntrykk av at kunstnere kan risikere å miste den eneste kollektive avtalen vi har med staten. Ministeren og kunstnerorganisasjonene har åpenbart sammenfallende mål, men hvordan kan vi lykkes med å skape en sunn kunstnerøkonomi?

Først en rask begrepsavklaring: Utstillingsvederlaget skal sikre at visningssteder med varige driftsmidler fra staten betaler kunstnerne vederlag for kunstverk som stilles ut. Norske Billedkunstnere, Norske Kunsthåndverkere og Forbundet Frie Fotografer er parter i avtalen.

Vederlaget utbetales til kunstneren fra visningsstedet, og er en kompensasjon for at kunstneren ikke selv kan disponere verket i utstillingsperioden. Vederlaget er en av grunnpilarene i kunstnerøkonomien.

Vi vil avkrefte fremstillingen om at utstillingsvederlaget ikke fungerer. Stadig flere av visningsstedene følger avtalen, og vederlagsutbetalingene har økt de siste årene. Dette som et resultat av at kunstnerorganisasjonene har arbeidet med bevisstgjøring av både egne medlemmer og institusjonene. Samtidig mener vi at avtalen bør forenkles og oppdateres for å skape større forutsigbarhet både for kunstnere og visningssteder.

Krav i tilskuddsbrev er ikke noe nytt. institusjonene får årlig beskjed om at utbetaling av utstillingsvederlag er en forutsetning for det statlige driftstilskuddet. Det vi trenger er en aktiv håndheving av avtalen.

I artikkelen differensieres det ikke tydelig mellom vederlag og honorar. Utstillingshonorar er en egen, høyst nødvendig ordning og et nybrottsarbeid i det visuelle kunstfeltet. Her trengs det friske midler. Hensikten med ordningen er å endre en uheldig kultur med gratisarbeid for kunstnere når de stiller ut.

Kunstnerhonorarer er bransjestandard i andre kunstfelt. Utstillingshonorarordningen er pr. nå finansiert med symbolske 6 mill. i øremerkede midler fordelt på 24 av 53 visningssteder som mottar varige statlige driftsmidler. Dagens honorarordning skaper en skjevfordeling. Vi har i flere innspill tatt til orde for en permanent ordning som innlemmer alle 53 institusjonene, og at alle utstillere skal ha krav på honorar for arbeidet de gjør.

Trettebergstuen har rett i at kunstnerne som arbeidstakergruppe er blitt dårlig behandlet. Men vår melding til ministeren er denne: ikke skrot utstillingsvederlagsavtalen. Jobb heller sammen med oss for å forbedre den og for å skape en ny kultur for honorering av utstillingsarbeid, kombinert med nødvendig finansiering.

Geir Egil Bergjord – Styreleder Norske Billedkunstnere

Runa Vethal Stølen – Styreleder Norske Kunsthåndverkere

Thale Fastvold – Styreleder Forbundet Frie Fotografer